

requam ex ovulo in piscem abeat? & quantum vitæ annum agat tum, quum perfectam suam magnitudinem acquisiverit.

4) Utrum salmo in fluviis Septemtrionalibus captus ex Oceano per Sinum Norvagicum proveniat? an per hyemem in mari Balthico, & majori ejus sinu commoretur? Hinc enim cognosceremus, quousque salmonis captatio permittenda esset, quæ quidem res est haud minoris argumenti, eo magis, quod illa cohors salmonis, quæ ex mari Balthico sinuque ejus in fluvios regionum exterarum ascendit, vix comparari possit huic, quæ in Sinu Finnico & Bothnico capitur.

5) Coregonus, ovulis salmonum inhians, nihil ad multiplicationem, sed potius destructionem horum conferre videtur. Quidni igitur huic præprimis insidiamur?

X I.

Malum Aurantium alterum alteri inclusum; quod Comes Tessin Academiæ exhibuit,

descripsit C. LINNÆUS.

OMnibus, sive ad regnum animale, sive ad vegetabile referenda sint, suos limites esse voluit Deus. Semen insecti vitam præbet erucæ, eruca exuviis depositis abit in chrysalidem, chrysalis in insectum alatum, hoc ova emittit, nec ulterior metamorphosis sequitur. Sic etiam plantæ ex seminibus oriuntur, in caulem excrescunt, accedunt folia & flores, caulis, flores gerens, fructu ornatur, fructus gerit semina nova. Et hætenus lex naturæ communis. Quæ si aliquoties interrupta fuerit, en miraculum, hoc est, naturæ ordinem immutatum, qui merito adtentionem nostram exigit.

Malus Aurantia vel Citrea A. C. vix nomine ab Europæis cognoscebatur; at, quum semel ad nos deportata esset, statim perspecta ejus præstantia, fronde foliisque vel hyeme virescentibus, flore eximio ac gratissimum odorem

rem exhalante , fructu præstantissimo , refrigerante , ac mensæ & Medicinæ multiplicem utilitatem offerente, his, inquam , cognitis , nemo erat , quin de cultura ejus cogitaret . Mox pretiosa hypocaustra , quibus per hyemem conservari posset , extruebant ; principes eadem delectabantur , hos imitati sunt reliqui , & hodie vix hortum reperies, quin hesperidum ornamento superbiat.

Accedente deinceps arte , quum hortulani , dominorum delectationi inserviando, omne suum studium in hujus culturam contulissent , majorem in pulchritudinem ac perfectionem evecta est , & artis auxilio natura ipsa innumeras varietates produxit.

Sic singularis quædam ars exsurrexit , de qua multorum libri sumtuosi exstant, Hesperidum nomine donati ; ut

LANZONII (Jos.) *Citrologia curiosa*.

Ferrar. 1690. duod.

Ferrar. 1703. duod.

Louif. 1738. quart.

STERBEECK (Francisc.) *Agricultura*.

Antv. 1682. quart. belgice.

PONTANI (Jo. Iovinian) *Horti Hesperidum*.

Florent. 1514. duod.

Venet. 1533. Oct.

Basil. 1538. Oct.

TERRARII (Jo. Bapt.) *Hesperides Belgicæ*.

Amst. 1679. Fol. Belgice, figuris nitidissimis.

Lond. 1683. Duod. latine.

VOLCKAMERS (Jo. Christ.) *Hesperides Noribergenses*.

Norib. 1708. Fol. Germanice, figuris nitidis.

Norib. 1713. pars posterior.

Reliquos transeam, qui de malo aurantia , & cura ejus scripserunt , ut : *Embitor, Grub, Monardus, Nati*, alii.

Hinc nullam Europæ regionem esse vides, ubi aurantiæ mali curam negligant , immo potius summa cum diligentia ubique circa illam versantur . Nec Sveci illam spernunt , & quamvis idiomate nostro pauca de eadem perscripta exstant , vel inter nos aliquos reperiri scito , qui in illa excolenda nec sumtibus, nec studio parcent . Hinc sequentia nec nostratibus lectu ingrata fore spero.

In

In Hesperidibus istis varia vel de floribus, vel fructu ipso singularia, pulcherrime delineata reperiēs. Huc referendum malum aurantium, quod superiore autumno Stockolmiæ vidimus. Illud enim præter folliculos succi plenos, calycem & semina, & globulum aliquem, magnitudine globuli sclopeti, figura mali aurantii, continebat; totum flavum erat hoc malum aurantium minus, & in extremitate majoris situm, in hoc autem nihil singularis observavimus, præter pistillum, seu substantiam tenaciorē, medium transeuntem, superius paullo latiorē, & in principio mali minoris desinentem.

Malum minus extrahendo, vidimus, quod a majori per quatuor foliola, ovata, & flava separatum esset. Cæterum erat sphaericum, apice in parte superiore, & in quatuor partes inæquales divisum.

Parti maximæ superior erat apex mali majoris, cæterum ejusdem qualitatis erant quatuor illæ divisiones, qua cortex mali aurantii, sed fundum versus tantillum succi, seu pulposæ substantiæ, continebant.

Rarissima sunt exempla, de flore, vel fructu secundo, primo inclusis. Quæ dum obvenerint, ostendit natura, quod multiplici ratione nova producere possit; attamen partus isti secundarii, numquam perfectionem primariorum attingunt. Ovum ovo inclusum dignum reputare solent, ut mentio ejus fiat in Actis litteratorum. Quod ad quadrupedia, numquam a mundo condito audivimus, foetum jam foecundatum fuisse.

Conf. *Volckamerii Hesperides Norimbergenses*, pag. 175. Tab. 175., ubi quædam exemplo nostro quodammodo accedentia referuntur, sub titulo: *Cedrato col Pigolo e sugo doppio*; is enim in anno 1706. malum citreum in horto suo reperierat, quod malum minus, dimidia parte cortice citri flavo obductum, dimidia autem seu inferiore parte pistillo adnatum continebat. Fusior ejus descriptio deest.

Exhibet Tab. XIII. Fig. 8. Malum majus, magnitudine vera, pro cognoscendo situ minoris.

Fig. 9. Malum minus, quatuor foliis cinctum partibus parum separatis, quo distinctiores adpareant.

Linne

, Carl von. 1762. "Malum Aurantium alterum alteri inclusum ; quod Comes Tessin Academiae exhibuit, descripsit C. Linnaeus." *Analecta transalpina* 1, 414–416.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/238177>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/263296>

Holding Institution

Smithsonian Libraries and Archives

Sponsored by

Biodiversity Heritage Library

Copyright & Reuse

Copyright Status: Not in copyright. The BHL knows of no copyright restrictions on this item.

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.